

dövastidning

1:2016

Perfektion

– en av årets höjdpunkter

Tolkbrist ökar i Örebro

Genetik: **Därför** är vi döva

DT
125 ÅR

Specialskolans framtid engagerar

Specialskolan är en fråga som engagerar döva och teckenspråkiga i alla åldrar. När Manillaskolan skulle lämna sina anrika lokaler på Djurgården i Stockholm protesterade många. De pampiga byggnaderna hade utgjort en viktig del av dövas historia, om inte den viktigaste. Manilla var den första dövskolan i Sverige.

Östervångsskolans flytt väckte också känslor. Dess gamla skolhus i Lund var magnifikt. Nu delar de lokaler och har ett omfattande samarbete med Tunaskolan, en kommunal grundskola. Antalet elever ökar återigen efter att ha sjunkit en period. 2010 hade skolan cirka 55 elever. Nu går runt 80 elever där.

Är det framtidens modell att en specialskola delar lokaler och samarbetar med en hörande skola och på så sätt får fler elever? Vänerskolan i Vänersborg önskar gå samma väg som Östervång. De har nu dialog med kommunen om att flytta ihop med en kommunal grundskola. Denna diskussion har också lett till reaktioner bland döva. Flera av dem säger sig

inte tro på att döva elever ska låta sig integreras med hörande. Frågan är vad integration betyder. Är det att döva och hörselskadade elever vistas i samma lokaler som hörande fast de har separata klasser? Individuell integration är det begrepp som vi känner igen. En enskild elev går integrerat i en hörande skola, t.ex. med teckenspråkstolk. Men vad är integration när man talar om stora grupper döva och hörselskadade elever? Är det att döva och hörselskadade elever utgör en minoritet? 800 elever går på Tunaskolan och Östervångsskolan har 80 elever. Läs mer om specialskolans framtid på **sidan 8**.

Vi på Dövas Tidning vill veta vilken väg du som elev tycker att specialskolan ska gå i framtiden. Hör gärna av dig. Se våra kontaktuppgifter här nedan.

Från det ena till det andra: vi på DT är extra stolta. I juni fyller vi 125 år. Vi är en av landets äldsta tidskrifter. Det ska förstås firas. Under hela året kommer vi att uppmärksamma jubileet på olika sätt i papperstidningen och på webben. I det här numret börjar vi med året 1891 då DT utgavs för första gången. Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON
ANSVARIG UTGIVARE OCH REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Dövas tidning fyller 125 år. Det vill vi förstås fira. Tidning för döfstumma, som tidningen hette från början, har både bytt form och namn ett antal gånger. Men tanken har varit densamma sedan det första numret kom ut 1891: DT har varit en tidning som producerats av döva – för döva. Så har det varit i 125 år. Det är vi stolta över.

Teckenspråk hos STTF. Numera har Sveriges Teckenspråkstolkars Förening (STTF) teckenspråk som mötesspråk på sitt årsmöte och lägger upp videoklipp på teckenspråk på Instagram och Facebook. En av förklaringarna är att döva tolkar nu är fler till antalet än tidigare. Glädjande att se, tycker vi.

Ökad tolkbrist i Örebro. Beklagligt att tolkbristen väntas öka i Örebro efter att Tolkcentralen slutat ha hand om Bildtelefoni.net i sommar. Det blir svårare att få tolk på fritiden.

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 1/2016

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: Utgivning:
Nr 2: 1 april 21 april
Nr 3: 13 maj 2 juni
Nr 4: 12 aug 1 sep
Nr 5: 30 sep 20 okt
Nr 6: 11 nov 1 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 5 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare och redaktör:

Niclas Martinsson
073 833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör: Tomas Lagergren
073 513 01 99 (sms)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: Urban Jörén, Riksteatern

PRENUMERATION:

prenumeration@dovastidning.se
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand
Prenumerationspris: 300 kr/år
Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@dovastidning.se

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5000 ex
Tryck: Februari 2016
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

AKTUELLT:
SDR

4

I KORTHET

7

SIGNERAT:
MOA GÄRDENFORS

9

AKTUELLT:
ÖRESUNDSBRON

11

**5 FRÅGOR: LENA
JOHANSMIDE**

12

**DÖVAS TIDNING
125 ÅR**

13

**VAD HÄNDER
UNDER 2016?**

14

**GENDÖV ELLER
STENDÖV?**

16

**BOK AV RAILA
OJALA-SIGNELL**

19

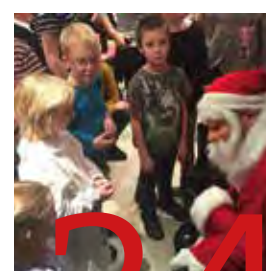
UNG

20

**FÖRBUNDS-
NYTT**

22

INSÄNDARE

24

FOTO: VALDEMAR WOJCIUK

Hallå där...

Hanna Sejlitz, förbundsordförande Sveriges Dövas Riksförbund (SDR):

Förbundet omorganiserar för era fasta kostnader överstiger intäkterna. Men varför omorganisera nu och inte tidigare?

– Under min tid som ordförande från 2013 har SDRs ekonomiska resultat gått upp och ner. Styrelsen har konstaterat att SDR inte kan vara beroende av inkomsten från Månadslotten som varierar kraftigt från år till år. Vi vet inte heller hur det blir med Månadslotten efter 2017. Vi vill ha en stabil trygg grundfinansiering för de fasta kostnaderna och det långsiktiga arbetet och samtidigt ha ekonomiskt utrymme för snabba insatser. Styrelsen har också sett att för att anpassa oss till en mindre kostym behövde vi se över hela organisationen och göra en omstrukturering. Arbetet med omorganisationen har skett i nära dialog med representanter från fackklubben Unionen.

SDR har kapat stora kostnader i och med minskning av fast anställda. Men intäkterna fortsätter minska. Hur ska ni vända trenden?

– Översyn och ett utvecklingsarbete i vår försäljningsverksamhet pågår för att försöka öka intäkterna. Tillsammans med övriga organisationer har vi också en dialog med regeringen om statsbidraget till våra organisationer. En liten höjning gjordes 2015, men det behövs mer. Vi kommer att fortsätta denna dialog så att våra organisationer får resurser för att vara den viktiga del av det civila samhället som vi är. Vi söker projekt med extern finansiering. Vi tittar också på möjligheter att hitta andra finansieringskällor.

17 tjänster ska bli 12. Fem tjänster som tidigare funnits, försvinner i den nya organisationen. Hur ska förbundet klara sitt uppdrag i framtiden?

– SDR har ett stort och viktigt uppdrag och det sträcker sig över många samhällsområden. Vi behöver dock anpassa verksamheten utifrån de resurser vi har. Därför kommer det att krävas tydliga prioriteringar. Arbetet med prioriteringar kommer att bygga på omvärldsbevakning och dialog med föreningarna och dess medlemmar.

TOMAS LAGERGREN

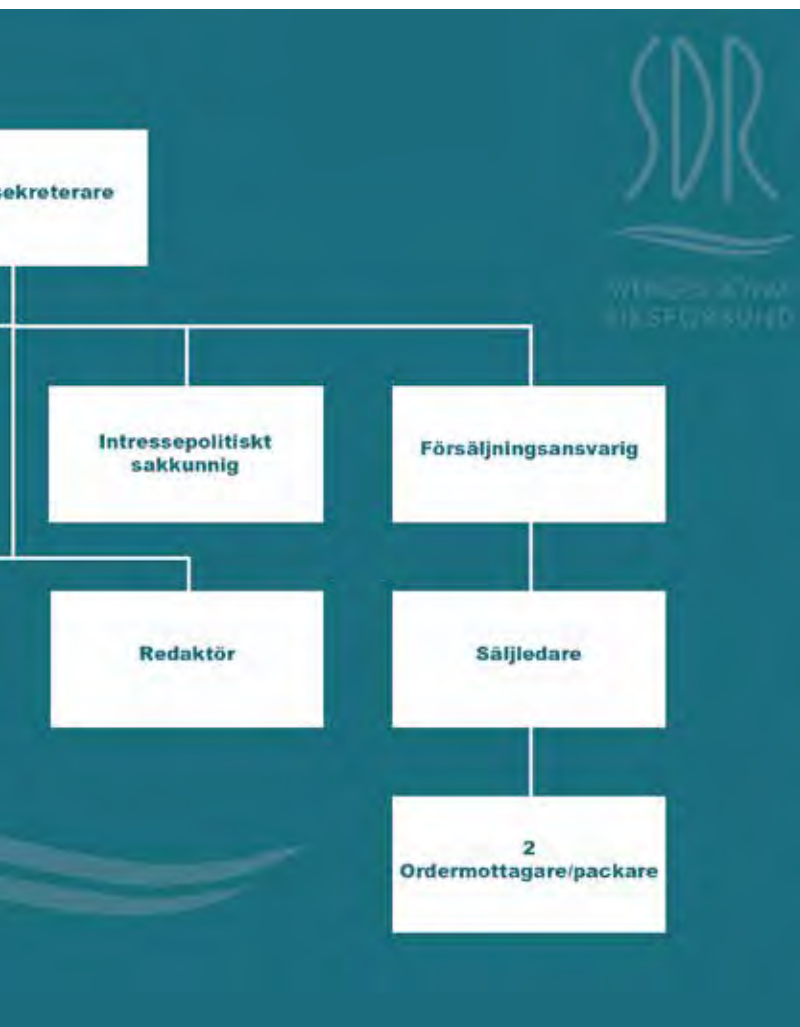
Förbundets nya organisation:

Osäker ekonomi tvin

Osäkra intäkter i kombination med fasta kostnader som ökat är orsaken till den omorganisation som SDR nu genomför. Fem tjänster försvinner.

Det har svängt rejält i SDR:s ekonomi de två senaste åren: år 2014 uppvisade förbundet en vinst på nära 2,5 miljoner kr. Det var intäkterna från Ideella spel, ett lotteri som arrangeras till förmån för SDR och Synskadades Riksförbund (SRF). Sedan såg man röda siffror året efter: ett underskott på 1,8 miljoner kronor. Två vitt skilda år ekonomiskt sett.

Anledningen till den tvära svängningen var att förbundet fick 4,8 miljoner kronor mindre från Ideella spel än året innan. Dessutom vet förbundet inte om Ideella spel finns kvar efter 2017. Detta i kombination med att SDR:s försäljningsverksamhet haft en långsam men stadig nedgång i intäkter under en längre period. Något måste göras, menade förbundet. Därför genomför SDR nu en i modern tid historiskt stor omorganisation. Processen startade i höstas med förhandlingar mellan arbetsgivare och fackförbundet Unionen. Slutförhandlingarna avslutas under februari månad. Under förhandlingen gick man

gar SDR att förändra

genom hela organisationen. De fasta kostnaderna måste kapas för att frigöra resurser till bl.a. punktinsatser och bli mindre sårbar gentemot förbundets intäkter som varierat stort från år till år.

Den största fasta kostnaden i förbundet var anställdas löner. Efter omstöpnigen av förbundets struktur finns i dag 12 tjänster mot 17 innan omorganisationen. Dessa tjänster är tillsvidareanställda. Projektanställda är inte medräknade.

I den nya organisationen finns ett par nya tjänster medan några tjänster försvinner. En ny tjänst är generalsekreterare. Hen ska leda förbundet och ansvara för dess övergripande frågor. En annan ny tjänst är intressepolitiskt sakkunnig. Personen ska arbeta strategiskt efter förbundets intressepolitiska mål. Dessa tjänster är i dagsläget obemannade. Förbundet har annonserat ut gällande dessa tjänster.

Dövas Tidning, som ges ut av SDR, påverkas även av omorganisationen: Två rena redaktörtjänster blir till en. Förbundets webbredaktör kommer att bistå tidningen med bl.a. webb- och layoutarbete.

TOMAS LAGERGREN

Löpande information om omorganisationen finns på SDR:s hemsida.

Hallå där...

Liselotte Burvall, klubbordförande fackklubben SDR Unionen:

5,5 tjänster försvinner. Hur ser ni på den nya organisationen?

– Svårt att säga. Men en sådan kraftig nedskärning påverkar ju så klart belastning på personalen som blir kvar och ny personal. Det kommer att bli tufft i den nya organisationen och förbundet måste då hårt prioritera det intressepolitiska arbetet och övrig verksamhet så det motsvarar vad antalet anställda klarar av. SDR som arbetsgivare måste se till att den psykosociala arbetsmiljön blir bättre och se till att följa de nya föreskrifterna från Arbetsmiljöverket som träder i kraft den 31 mars 2016.

Förhandlingarna har pågått hela hösten. Vad har tagit tid?

– Det som har tagit mycket tid är diskussionerna om nedskärning av tjänster. Det har dragit ut på tiden då facket och arbetsgivaren (AG) inte varit överens om omfattningen av nedskärningarna. En annan orsak är att den riskanalys som AG gjort från början inte godkändes av facket. Man var inte överens om tillvägagångssättet och till slut blev det en genomgående analys som AG arbetade fram tillsammans med huvudarbetsplatsmiljöombudet. Till slut blev parterna överens. SDR Unionen har under tiden haft stöd av Unionens ombudsman centralt. Då det är så stora förändringar som måste till, så har AG anlitat en konsult som förhandlat med vår ombudsman på Unionen, då läget gjorde att vi i facket hamnade i jävsituation eftersom omorganisationen också påverkar våra tjänster.

Något mer att tillägga?

– Det har varit en tuff period och det har tagit mycket energi från oss i facket men vi har försökt göra vårt bästa i en sådan här svår situation. Det handlar ju om SDR:s ekonomiska resurser. Samtidigt har vi försökt ta hänsyn till våra kollegor och medlemmars intressen. På den här resan har både vi i facket och arbetsgivarsidan fått lära oss mycket och hur viktigt det är som anställd att vara medlem i ett fackförbund!

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Fler riskerar bli utan tolk i Örebro

Tolkcentralen i Örebro slutar ha hand om förmedlingstjänsten Bildtelefoni.net med start den 1 juli i år. Därmed tvingas de säga över 40 anställda, något som befaras leda till ökad tolkbrist.

– Det är katastrofalt, säger Stefan Ståhlbom, representant från Dövas Förening i Örebro (DFÖ) som sitter i brukarrådet.

Tolkcentralen i Örebro har haft hand om Bildtelefoni.net sedan starten. Vid den senaste upphandlingen av förmedlingstjänsten fick Region Örebro län, som Tolkcentralen ligger under, inte delta. Ett landsting eller en region får nämligen inte vara med i en upphandling av en rikstäckande tjänst som Bildtelefoni.net, har Högsta förvaltningsrätten beslutat. Istället vann ett privat företag, finska Evantia, upphandlingen. Från och med den 1 juli sköter de förmedlingstjänsten.

Tolkcentralen i Örebro måste därför banta sin organisation. 44 anställda sägs upp och 3 omplaceras inom regionen. Uppsägningarna befaras leda till ökad tolkbrist.

– Bildtelefoni.net har inneburit en samordningsvinst för oss, vilket har gynnat tolkanvändarna i Örebro. Nu går vi miste om den, säger Anders Johansson, enhetschef för Tolkcentralen i Örebro.

Med detta menas att Tolkcentralen kunnat ha en effektiv schemaläggning. Tolkarna är schemalagda på dagar, kvällar och helger, inte mest på kontorstid som tidigare. De har en mix av tolkuppdrag. En tolk kan exempelvis förmedla bildtelefon-samtal i en timme och sedan ha uppdrag ute på fältet.

Stefan Ståhlbom har suttit i tolkbrukarrådet i över 10 år. Han minns de första åren då tolkbristen var extra stor i Örebro. Sedan lyckades Tolkcentralen pressa ner tolkbristen kontinuerligt fram till 2014. Då var bristen så låg som 4,5 procent. Förra året ökade den till 5,5.

– Det har varit en fantastisk utveckling. Tidigare var det svårt att få tolk framförallt på fritiden, säger Stefan Ståhlbom.

Nu riskerar tolkbristen åter att bli större i Örebro. Vad anser DFÖ om det?

– Det är väldigt bekymmersamt att vi får en sämre tolktjänst, svarar han.

Tolkcentralen i Örebro kommer att prioritera hårdare bland beställningarna. De har en prioriteringslista indelad i tre nivåer: 1-3. 1 är det område som har högsta prioritet, t.ex. bröllop och dop. Sedan kommer prio 2, exempelvis läkarbesök. Prio 3 är fritidstolkning.

– Prio 3 kommer att drabbas hårdast efter uppsägningarna.

Men prio 2 kommer också att påverkas, dock inte lika mycket som 3, säger Mats Eriksson, områdeschef för habilitering och hjälpmedel inom Region Örebro län.

– Vi kommer dock att prioritera barn och unga framför vuxna, fortsätter han.

Tolkcentralen har fått svar av regionen att de inte kan ge dem mer pengar för att kompensera bortfallet av Bildtelefoni.net.

Förutom att prioritera hårdare ska Tolkcentralen utveckla distanstolkningen som ett led att minska tolkbristen. Och tolkarna ska fortsätta att vara schemalagda både på kontorstid och icke-kontorstid. Kvar i den bantade organisationen finns motsvarande 39 heltidstjänster av tolkar.

Tolkcentralen i Örebro sticker ut jämfört med de andra tolkcentralerna i landet. Ingen annan tolkcentral har lika höga försäljningsintäkter som Örebro. Förutom Bildtelefoni.net har Tolkcentralen i Örebro andra kunder som Örebro universitet och kommun.

Ni förlorar Bildtelefoni.net. Då ökar tolkbristen. Men vad händer om ni också slutar tolka åt Örebro universitet och kommun?

– Ja, då måste vi säga upp fler tolkar, säger Mats Eriksson.

Vad anser DFÖ om att Tolkcentralen har en stor andel extern finansiering?

– Det bästa är om tolktjänsten ska bli statlig så den blir lika i hela landet och att den inte ska vara beroende av extern finansiering. Annars blir tolktjänsten väldigt sårbar, som i Örebro. SDR måste jobba hårt för att få till en statlig tolktjänst, säger Stefan Ståhlbom.

I år har SDR startat igång en extra satsning på tolkfrågan. Satsningen heter "Rättvis tolktjänst". Målet är att få till stånd en nationell tolktjänst med en ingång där tolkanvändare kan beställa tolk till alla sammanhang. I dag är det flera olika ingångar (Tolkcentralen, Arbetsförmedlingen och högskolorna/universiteten med flera).

DT följer utvecklingen för Tolkcentralen i Örebro och dess distanstolkning. Mer om detta i senare DT-nummer.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: ÖREBRO REGION LÄN

Sportspegeln på teckenspråk

● Sveriges största sportmagasin, Sportspegeln, teckenspråkstolkas numera. "Mycket glädjande att den idrottsintresserade målgruppen för döva och hörselskadade äntligen kan följa Sportspegeln på teckenspråk", säger Svenska Dövidrottsförbundets sportchef Joachim Sundström på svenskdovidrott.se. Den teckenspråkstolkade versionen av programmet sänds live i SVT Play varje söndag klockan 19.00 och finns sedan kvar i två veckor. Man kan även se den i SVT24 på måndagar.

Funkis – ett av fjolårets nyord

● I slutet av varje år sammanställer Språkrådet i samarbete med Språktidningen en nyordslista. De väljer ut ord som tillkommit eller etablerats under året och som säger något om samtiden och språkliga trender. Ett av nyorden från 2015 är funkis. "Funkis-" används i många sammansättningar, t.ex. "funkispolitik", men ordet förekommer också både som adjektiv och som substantiv om en person med funktionsnedsättning. Exempel på andra nyord är EU-migrant, groupie och svischa (swisha).

Camillas uppsats belönad

● Camilla Högberg, till vardags kommunvägledare hos Örebro kommun, är en av nio som har belönats med kommunens uppsatsstipendium 2015. Uppsatsen heter "Dövkompetens i sociala myndigheter, tack!". Delar av motiveringen till stipendiet lyder: Författaren lyfter en viktig fråga kring bemötande och problematik i mötet med teckenspråkiga medborgare och hur fel det kan bli på grund av okunskap.

Ingen utlandstolk till Kina

● Pia Johnsson-Sederholm studerar till utvecklingsingenjör vid Högskolan i Halmstad. Hon och hennes kurskamrater kan förlägga fem veckors studier inom kursen 3D-visualering och innovationsprocesser i Shanghai, Kina. När hon bad om att ha teckenspråkstolk från Sverige i Kina sade högskolan nej. Det skulle bli för dyrt, rapporterar Hallandsposten. Skolan påpekar att bara fem av hennes klasskamrater åker till Shanghai och att man likaväl kan ta mastersexamen på hemmaplan. Pia Johnsson-Sederholm ska ta det vidare som ett diskrimineringsfall.

Eventuellt en Kattuggla i höst

● Den ekonomiska föreningen, Turkosa barncentret, hoppas kunna starta en förskola i Örebro med språkperspektiv speciellt riktat mot teckenspråk i höst. I så fall ska den heta Kattugglan. Nu letar föreningen efter en lämplig lokal. Ordförande Frida Carlsson säger till SVT Nyhetstecken att intresset är stort. 24 barn har anmält intresse. "Det blir säkert fler barn när vi har hittat en lokal", säger hon.

Designstudent diskriminerad

● Martti Oskari Salomaa kom in på den ett-åriga utbildningen i grafisk design vid Helsinki Design School hösten 2014. Han hade då sagt upp sitt jobb för att börja den. Men när en teckenspråkstolk meddelade skolan att studenten skulle ha tolk under utbildningen drogs platsen tillbaka. Skolans argument var att de inte hade tillräckligt med tid för specialarrangemang. Studenten stämde skolan och menade att det inte behövdes några specialarrangemang. Han fick rätt i rätten. Skolan döms till 20 dagsböter för diskriminering, rapporterar YLE.

189

miljoner kronor ger Socialstyrelsen i bidrag till 64 handikapporganisationer. SDR får drygt 3 miljoner, ca 100.000 mer än ifjol.

LÄS SENASTE NYTT PÅ DOVASTIDNING.SE

DÖVHETEN

DT frågar SPSM:

Ska specialskolorna flytta ihop med hörande skolor?

Två av SPSM:s fem regionala specialskolor för döva och hörselskadade delar lokaler med hörande skolor. Den tredje vill gå samma väg som dem. Innebär det att de två andra också ska göra det? DT frågar Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) som driver skolorna.

Så här ser läget ut för de fem regionala specialskolorna just nu:

- **Östervångsskolan** i Lund flyttade i januari i år ihop med Tuna-skolan, en kommunal skola.
- **Vänerskolan** i Vänersborg har börjat diskutera med Vänersborgs kommun om möjligheterna att flytta ihop med en kommunal skola. Anledningen är att den nuvarande lokalen är för dyr. Den nya skolmiljön ska vara auditivt och visuellt tillgänglig för elever med och utan hörseltekniska hjälpmedel. Och elever ska ha möjlighet att träffa hörande elever.
- **Birgittaskolan** i Örebro har fått en fråga av kommunen om det är möjligt att bygga en kommunal skola på skolans område.
- **Manillaskolan** i Stockholm huserar sedan 2013 i nya lokaler på Kungsholmen och har inga planer på att flytta ihop med en hörande skola.

- **Kristinaskolan** i Härnösand delar lokaler med en kristen friskola.

DT frågar Christer Fleur, övergripande ansvarig för specialskolorna vid SPSM, varför skolorna inte är enhetliga och inte har gemensamma framtidsplaner, t.ex. på att flytta ihop med en hörande skola.

– Bra fråga! säger Christer Fleur och ger ett långt svar.

Sammanfattningsvis förklarar han att det inte går att ge generella direktiv eftersom skolorna har olika behov och förutsättningar.

Östervång är den första av de fem skolorna med att ha ett omfattande samarbete med en hörande skola. Det är enligt honom viktigt att Östervångs modell utvärderas noggrant. Östervångs samarbete med Tuna gör att Östervångs elever som har undervisning på både tal och teckenspråk eller enbart teckenspråk också kan få prova på att få undervisning på talad svenska på Tuna precis som Tunas elever ska kunna få prova på att få undervisning på teckenspråk.

Christer Fleur kan redan nu konstatera att antalet elever har ökat på Östervång. Ett av de troliga skälen är att elever och deras föräldrar känner sig trygga med att om de är osäkra på skolform kan de testa olika undervisningsformer i en och samma skolmiljö.

– Det är positivt att barn gör språkval, inte vuxna, säger Christer Fleur.

Många före detta och nuvarande SPSM-elever är oroliga för att teckenspråksmiljön riskerar att utarmas när en specialskola flyttar ihop med en hörande skola och är kritiska till att ljudmiljön prioriteras. Christer Fleur säger sig förstå den oron. Men han håller inte med kritikerna om att det är för mycket fokus på ljudmiljön för tvåspråkigheten är specialskolans uppdrag och fokus. SPSM arbetar hela tiden för att skolan ska vara tvåspråkig där alla elever är delaktiga och har rätt till undervisning på det språk de förstår och blir förstådda på.

På Östervång finns zoner där bara teckenspråk ska användas.

– Det är ju positivt att fler elever söker till Östervångsskolan. Då stärks vår tvåspråkiga profil. Och Tunaskolans elever får också lära sig teckenspråk, säger han och lägger till:

– I dag väljer över hälften av de elever som är döva/gravt hörselskadade annan skolform än specialskolan. Specialskolan måste fundera på hur dessa elevers behov av tvåspråkig undervisning kan tillgodoses.

Christer Fleur säger att man borde glädjas om en specialskola som samarbetar med en hörande skola lyckas öka antalet elever. Kommentar?

– Ja, det är fantastiskt om fler elever får möjlighet till undervisning på teckenspråk. Det är fortfarande viktigt att SPSM jobbar för en skol- och språkmiljö där alla elever kan vara delaktiga på lika villkor, säger Johanna Carlsson, styrelseledamot i SDR.

Alltså menar hon att den teckenspråkiga miljön inte får tränas undan till förmån för den auditiva och talspråkiga miljön.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Stockholms universitet söker

Två teckenspråkstolkar

vid Studentavdelningen, Sektionen för utbildningstolkning.

Närmare upplysningar finns på www.su.se/ledigaanstallningar.

För mer information kan du också kontakta sektionschef Tord Rådahl, tfn 070-4221500, tord.radahl@su.se.

Sista ansökningsdag är den 4 april 2016.

Stockholms universitet – hos oss ger utbildning och forskning resultat. www.su.se

Livsavgörande kvart som slutade oväntat

När jag gick på lågstadiet ville jag bli delfinskötare. När jag gick på mellanstadiet ville jag bli fotograf. När jag gick på högstadiet ville jag bli regissör. När jag började gymnasiet ville jag bli gymnasielärare.

Det var i slutet av gymnasiet som mitt språkintresse väcktes till liv. Och någonting annat var det också men jag kunde inte sätta fingret på exakt vad. Och så var det dags för den stora dagen. Den 15 april. Samma år som jag skulle ta studenten. Det var sista ansökningsdagen till högskolan och till universitetet.

Klockan var 23.45 och det var då jag satt nedsjunken i den slitna, bruna läderfåtöljen i vardagsrummet som min förskräckelse slog till.

– **Men herregud! Det är ju** den sista ansökningsdagen idag! utbrast jag när jag såg på klockan. Jag inte hade ju inte den blekaste aning om vilken kurs eller program jag skulle söka. Jag visste inte vad jag ville bli. Jag ville inte bli lärare längre. Skulle den här kvarten bli livsavgörande för vad jag skulle bli? Jag skulle naturligtvis få fler chanser men jag ville inte vänta ett halvt år och riskera att gå runt arbetslös bara för att jag precis då inte orkat tänka på min framtid.

Min kusin och hennes sambo var på besök. De hade läst många kurser på universitetet och såg frågande på mig. Förmodligen tänkte de ”Femton minuter kvar och du har ingen aning?”.

– Eh... Okej, ja men vad är du intresserad av då? frågade de.

Jag kom att tänka på gymnasievalet jag gjorde i tionde klass. Då tyckte jag minsann att biologi var jätteroligt för jag fick alltid full pott på alla prov. Därför valde jag naturvetenskapliga programmet. Sen insåg jag att det bara var genetik jag tyckte var spännande (därav artikelserien om dövgen i DT i år). Jag tvingades läsa kemi och fysik. Ämnen som jag inte var lika road av.

Jag tittade spánt på klockan som nu visade 23.50. ”Vad var roligt?” tänkte jag. Jag älskade fotografering och filmning men hade inte läst mediaprogrammet. Matematik? Det var roligt men jag kom att tänka på fysik. Det var hemskt svårt. Nej. Men engelska då? Nej, jag klarade med nöd och näppe gymnasiekursen. Men svenska då? Grammatik var roligt. Men skulle jag verkligen vilja läsa en svenskurs på universitetet? Det lät farligt svårt.

Kusinen och sambon hade läst svenska i många år på universitetet och jobbade som SFI-lärare (svenska för invandrare). De sa att jag visst kunde söka till en svenskurs. Sagt och gjort.

Jag började svenskursen och råga på allt tyckte jag att den var fantastiskt rolig. Många spännande delkurser, allt från grammatik till språket i samhället. Då fick jag veta att ju fler språk man lär sig, desto bättre är det och att språk kompletterar varandra. Jag som tidigare var övertygad att man omöjligt kunde bli bra på något språk om man kunde för många språk. Tvåspråkighet var ett nytt begrepp men det kom väldigt snabbt att ligga mig varmt om hjärtat.

Jag blev fast, riktigt fast. Tvåspråkighet. Det här var något jag ville jobba med resten av livet, tänkte jag. Jag förstod att mina relativt goda kunskaper i svenska berodde på att jag förvärvat mig teckenspråk tidigt. Jag insåg vikten av att kunna teckenspråk även för hörselskadade och CI-barn. Som bekant sker det en övergångsperiod nu där allt fler döva barn blir CI-opererade och de förväntas klara sig på endast tekniken. Det är nu som forskning behövs mer än någonsin och jag vågar äntligen börja drömma att börja forska och göra skillnad.

Jag ska göra allt i min makt för att uppmuntra alla att lära sig teckenspråk. Det kan aldrig någonsin bli fel med ett språk till, speciellt inte när hörseln inte alltid räcker till. Inte heller är det fel att söka till en kurs på måfå.

MOA GÄRDENFORS jobbar som forskningsassistent på Stockholms universitet och skriver en magisteruppsats om tvåspråkighet.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Utbildningsstipendier

Stiftelsen Gävleborgs läns Dövstumsfond delar våren 2016 ut tre till fyra utbildningsstipendier om 10 000 kr – 20 000 kr till döva ungdomar och vuxna från Gävleborgs län.

Ansökan om stipendium ska ställas till stiftelsen och vara Specialpedagogiska skolmyndigheten tillhanda **senast den 15 april 2016.**

Vidare information kan erhållas av Eva Mattsson, tel 010-473 51 08, e-post eva.mattsson@spsm.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten
att. Gävleborgs läns Dövstumsfond
Box 121 61
102 26 STOCKHOLM

Rebecca fick tolk till slut men inte 100%

I höstas nekades skådespelaren Rebecca Drammeh tolk till sin erbjudna tjänst som assisterande regissör till Riksteaterns uppsättning "A Raisin in the Sun". Avslag från både Tolkcentralen och Arbetsförmedlingen resulterade i att arbetsgivaren och Rebecca fick kämpa med att lösa situationen. Föreställningen har nu haft premiär och Dövas tidning tog återigen kontakt med Rebecca för att kolla hur det gått.

I början av repetitionerna av föreställningen "A Raisin in the Sun" såg det ljus ut. Riksteatern stod för kostnaderna av all tolkning. Innan jul fick Rebecca beskedet att de backade – det blev för kostsamt. Riksteaterns Tyst Teaters samordnare och tolk fick kliva in och tolka produktionen ett antal timmar i veckan och efter intensivt schemalägningsarbete blev det enklast att fördela tolktimmarna till 1-2 heldagar i veckan.

Rebecca har resterande dagar kommunicerat med skådespelare och andra medverkande i produktionen genom kroppsspråk, sms och läppavläsning och fått förlita sig på sin

kännedom om yrket. Hon berättar att det blir mer missförstånd och att hon hade gjort ett bättre jobb om hon fått tolkar heltid. Trots bristfälliga tolktimmar har det ändå gått vägen.

– Jag är anpassningsbar, det hör till min vardag. Ibland får man inte tolk till tillfällen då det behövs. Det har varit en enormt positiv attityd från alla medverkande, det är därför det har fungerat, berättar Rebecca.

Arbetsförmedlingens bidrag för arbetslivstolkning som kan sökas av arbetsgivare menar Rebecca på skulle ändå inte ha räckt.

– Föreställningen har haft en produktionslängd på tio veckor. Efter lite drygt en vecka hade bidraget från arbetsförmedlingen tagit slut. Det här är en fråga för politikerna som handlar om att vilja förändra. Det är fantastiskt att Riksteatern har satsat på mig och produktionen och när det blev för dyrt har det gått att lösa då de har ett nära samarbete med Tyst Teater. Men om jag skulle få erbjudande om en tjänst på Dramaten, Fria teatern eller såg Stadsteatern – hur blir det då?

TEXT & FOTO: HELEN GRENBÄCK

Rebecca Drammeh

Har du blivit kränkt i specialskolan?

Har du blivit trakasserad eller kränkt under din tid i specialskolan? Du som lämnat specialskolan kan få hjälp att bearbeta dina upplevelser. Dina föräldrar och de som såg vad som hände kan också få hjälp. Även du som har kränkt andra i specialskolan kan få hjälp.

Professionellt stöd

Du kan få samtalsstöd och hjälp att bearbeta kränkningarna. Du får stöd av en professionell person utanför Specialpedagogiska skolmyndigheten. Det kan till exempel vara en psykolog eller en kurator. Den personen har tystnadsplikt och ingen annan kommer att få veta vad just du berättat. Specialpedagogiska skolmyndigheten får bara veta vilka synpunkter som kommit fram som kan göra specialskolans arbete mot kränkningar bättre. Myndigheten får inte veta vem som sagt vad.

Stödet pågår fram till den sista juni.

Mer information och kontaktuppgifter

För mer information om hur stödet går till, se www.spsm.se/samtalsstod

Stödets har utformats av Specialpedagogiska skolmyndigheten i samarbete med Sveriges Dövas Riksförbund, Förbundet Sveriges Dövblinda och Hörselskadades Riksförbund.

Hallå där...

Janne Boye Niemelä, ordförande för det danska dövförbundet (DDL).

Du bor i Malmö och jobbar i Köpenhamn. Hur är det för dig att pendla nu när ID-kontrollerna införts?

– Det är värst för dem som pendlar från Malmö C till Köpenhamn H eftersom det är ID-kontroller i både Malmö Hyllie och Kastrup. De måste därför byta tåg två gånger. Själv åker jag från Malmö Hyllie till Kastrup och därifrån tar jag metro till jobbet så jag påverkas inte så mycket på morgnarna. Det är på hemresan som jag får vänta lite längre på Kastrup. Tidigare gick det ett tåg var 10:e minut men nu går det bara ett tåg var 20:e minut. Så jag är hemma lite senare på kvällarna.

Får du nu mycket längre restid?

– Det var värst innan jul. Då kunde jag vara uppmot en timme försenad till jobbet för alla tåg stannade i Hyllie och blev kontrollerade av polisen. Nu är det bättre men det kan fortfarande vara små skillnader från dag till dag. Jag får planera resan lite extra numera eftersom det inte går tåg lika ofta som tidigare. Dessutom händer det att tåg ställs in så man måste vara ute i god tid.

Diskuteras det mycket om ID-kontrollerna i Öresunds-regionen?

– Ja, jag upplever att det är en hel del diskussioner. För dem som tar bilen är det ingen större skillnad medan tågresenärerna som åker från Malmö C till Köpenhamn H har fått en mycket längre restid mot tidigare. Självklart blir det reaktioner.

Märker du någon skillnad på tågen jämfört med tidigare?

– Jag märker att det är färre folk på tåget nu och att de som förut brukade pendla med tåg till jobbet nu väljer att ta bilen över bron istället. För vår familj har ID-kontrollerna inneburit att våra barn oftast får vara ensamma hemma lite längre på kvällarna. Efter sportlovet kommer dock jag och min man Peter att börja köra till jobbet istället. Det innebär dock att vi måste anpassa våra arbetstider mera. Just nu kan t.ex. Peter komma hem tidigare medan jag åker hem senare. Vi får se hur det kommer att gå framöver.

TEXT: PETRA ÖRLEGÅRD

FOTO: RUNE JOHANSEN, DÖVEBLADET/DDL

Här är vinnarna

Julkryss-vinnarna: Maud Isacsson i Boden, Conny Ågren i Uppsala och Wilma Thorman i Borås. Ni får två trisslotter var.

Tipselvan-vinnarna: Eva Karlsson i Uppsala, Bengt Åke Blomqvist i Tumba och Martin Andersson, Malmö. Ni får barnboken Pluto och stjärnorna.

Rätta svar i Tipselvan var: X, X, 2, 2, X, 2, 1, 2, X, 2, 1

Grattis till alla vinnare från oss på Dövas Tidning!

Döv Man söker en Kvinna

Jag söker efter en ledig kvinna, döv eller hörande med teckenspråk från ca. 50 år. Jag är döv och 75 år, har nyligen blivit änkeman, jag är frisk som en nötkärna. Önskar en seriös vänskapsrelation samt medresenär på SÄLLSKAPSRESA utomlands. Jag tänker att du bor i Stockholm nära Stadshuset. Du ska tycka om närhet och många kramar.AZ

Kontakt via SMS, 0704551660

Dövteamet och Dövblindteamet i Stockholms län
söker

Kurator

Upplysningar: Enhetschef Anita Dath 08-123 351 90, texttelefon 08-123 496 50

Läs mer på www.jobbs.sll.se Ref nr SLSO-16-41121
Sista ansökningsdag 160311

Stockholms läns landsting

5 frågor till: Lena Johansmide

ordförande för Dövas
kvinnoförening i Stockholm

Dövas Kvinnoförening i Stockholm fyller 120 år. Hur ska ni fira?

– Eftersom kvinnoföreningen bildades den 23 februari 1896 kommer vi att servera tårta och bubbel i vår lilla lokal den 23 februari. Över 30 personer har anmält sig. Det lär bli trångt. Sedan slår vi till stort den 27 februari. På dagen ordnar vi workshop. Tre kvinnor föreläser. På kvällen har vi bankett med underhållning. Över 100 har anmält sig.

Hur var det för döva kvinnor i slutet av 1800- och i början av 1900-talet?

– Under de första decennierna var det dubbelt så tufft för döva kvinnor – de var inte bara kvinnor utan också döva. De gick i regel bara ut grundskolan och utbildade sig inte vidare utan började arbeta direkt. Lönen var lägre för dem än för män.

Trots att dövföreningarna tidigt antog döva kvinnor som styrelsemedlemmar behandlades de inte lika som män. De skötte fortfarande hemmen och barnen. Sedan hade de inte persontecken utan man tecknade istället "Hans (mannens persontecken) fru". En av kvinnoföreningens två grundare, Maria Forsell, hade inte något persontecken. Vi har nu ett persontecken för henne men det är från hennes döva man.

Hur ser det ut i dag?

– I dag är det bättre men i princip samma problem finns kvar. Kvinnor och män är ju inte helt jämställda än. Sedan finns det många döva kvinnor som är fattigpensionärer. De har haft en dålig löneutveckling och inte haft samma möjlighet

att göra karriär som hörande. Flera döva kvinnor lider också av språkdeprivation (de har inte fått tillräckligt med språkstimulans under uppväxten). Största skillnaden mot förr är att döva kvinnor nu får gå en högre utbildning.

Varför behövs en kvinnoförening?

– Som samhället ser ut i dag behövs fortfarande en kvinnoförening. Om alla orättvisor elimineras, kanske kvinnoföreningen försvinner. Ännu i dag bistår vi döva kvinnor – något vi har gjort sedan 1896. Till exempel har vi nyanlända kvinnor hos oss via Stockholms Dövas Förenings projekt, Tredubbelt utsatt. Det projektet är kvinnoföreningen också med i. Tidigare jobbade vi intensivt för att starta en jour på teckenspråk för misshandlade kvinnor i Stockholm. Tyvärr blev jourcen inte långvarig trots att behovet fortfarande är stort.

Hur ser framtiden ut för kvinnoföreningen?

– Jag tror att vi kommer att fortsätta på samma sätt. Det är att kvinnoföreningen vilar på tre ben: social samvaro, utbildning och rekreation. Enda skillnaden är att tekniken hela tiden kommer att utvecklas. Men vi har ändå samma behov av att träffas och umgås. Vi gör också utflykter, reser utomlands vartannat år och går på kurs (t.ex. i kvinnohistoria och sushi). Jag vill understryka det fina med kvinnoföreningen. Det är att alla teckenspråkiga kvinnor är välkomna som medlemmar, såväl döva som hörande. Vi har inget fokus på hörseln. I dag har vi över 430 medlemmar.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

1891-2016: Dövas Tidning 125 år

I Lund den 6 juni 1891 skrevs en bit dövhistoria. Då kom det allra första numret av Dövas Tidning ut. Då hette tidningen "Tidning för Döfstumma". Grundare var typografen Fredrik Schreiber. Tidningens förläggare hette Ola Zommarin som till vardags jobbade som skräddare. Båda var döva. En tidning av döva, för döva. Den tanken har genomsyrat tidningen under alla år. Detta är vi stolta över på DT.

Den 6 juni i år fyller alltså tidningen 125 år. En aktningvärd ålder som ska firas under hela året. Vi kommer att ta upp litet smått och gott från tidningens historia, i varje nummer året ut.

GRUNDAREN – Fredrik Schreiber: Fredrik Schreiber (1869-1912) föddes i Lund som Fredrik August Svensson, son till Else Larsdotter. Han var en så kallad oäkting, född utanför äktenskapet. Pappan var okänd, men hette möjligen Svensson i efternamn. Varför han senare tog namnet Schreiber vet man inte. Han dog ung, 1912, vid 43 års ålder på grund av hjärtfel. Han efterlämnade ingen familj. Han var ogift hela livet. Schreiber var en så kallad. "oegentlig döv", man skulle kalla honom hörselskadad idag. Han gick på dövskolan Östervångsskolan i Lund mellan åren 1878-1883. Han arbetade senare som typograf på Berlingska boktryckeriet.

Som god vän med läraren Gerhard Titze var Fredrik Schreiber ofta på besök hos honom. Titze visade Schreiber det senaste i litteraturväg från utlandet. Bland dem fanns ett antal dövtidningar. I början lade han ingen större vikt vid dem. Men när det kring årsskiftet 1890-1891 kom en dansk och senare en norsk dövtidning, blev Schreiber alltmer intresserad och frågade Titze om inte de skulle kunna ha en sådan här i Sverige också.

Titze tänkte på idén men förslog att de skulle vänta och se hur grannlänarnas tidningar bar sig och berättade att herrarna i Stockholm, Albert och Harald Berg dryftat om samma sak tidigare. Sedan förflyttades Titze från Lund till Karlskrona och då upphörde den täta kontakten mellan dessa herrar.

I stället var det ett slumpartat möte med två journalister från Lund som fick honom att bestämma sig för att dra i gång tidningen: han stötte på dessa två herrar vid ett restaurangbesök och de började prata om tidningar. Schreiber nämnde detta med dövtidningar och att det saknades en sådan i Sverige och att man kanske skulle starta en.

Dagen efter fick han se en notis i en av stadens tidningar som säkert fick honom att sätta morgonkaffet i halsen:

"En tidning för döfstumma förebereades av en på Berlingska boktryckeriet härstädes arbetande, ovanligt rikt begåvad döfstum typograf."

Eld i baken, alltså. Men han kunde inte lösa frågan om hur han skulle finansiera tidningens utgivning. Senare träffade han på Hellström som sa att om Schreiber inte startade tidningen skulle han skriva att tidningen var "dödfödd". Ytterligare eld i baken, för Schreiber. Han förberedde utgivningen. Då erbjöd sig, en god vän till honom, Ola Zommarin, att bli förläggare till och börja med, trots att han bara ägde ett par hundra kronor. De tryckte tidningen i 1000 exemplar och det första numret gavs ut den 6 juni 1891. Varför just det datumet? Mera om det – och lite till – i nästa nummer.

TOMAS LAGERGREN

Tack till dövhistoriker Tomas Hedberg som bistått med faktauppgifter.

KÄLLA: TIDNING FÖR DÖFSTUMMA,
DÖVAS TIDNING

Grundaren Fredrik Schreiber

Vill du som annonsör gratulera Dövas Tidning i jubileumsnumret i juni?

Kontakta: annons@dovastidning.se för specialpris

dövastidning

Det här händer under:

2016

Här bjuder DT på ett urval döv- och teckenspråksrelaterade händelser under året. Bland annat väntar Eurovision Song Contest på internationella tecken, dokumentären "Jag är Sarah" och föreställningen Perfektion. Mycket nöje!

TV:

◀ Hela året: Lilla Aktuellt teckenspråk

Aktualitetsprogram för barn och unga. Fredagar kl. 14.45 i Barnkanalen.

17 janari: Nysvenskar

Ungdomsprogram i sex avsnitt om tolv nysvenskar. Är Sverige verkligen dövas förlovade land? Söndagar kl. 18.30 i SVT2.

12 mars: CykelOskar

Det händer hela tiden saker i hans cykelverkstad. Barnkanalen kl. 13.30 på lördagar.

◀ 24 april: Jag är Sarah

Sarah Remgrens självutlämnande föreställning "Jag är Sarah" som gick på turné i fjol. Sänds klockan 18.00 i SVT2. Foto: Elisabeth Ulfspärre

10, 12 och 14 maj: Eurovision Song Contest

Sverige står värd för den europeiska sångtävlingen. Då kommer SVT att tolka den till internationella tecken.

◀ 22 maj: Nya perspektiv

Adis Mustafic och Erik Taneli Perho är gäster i första avsnittet. De berättar om sin tuffa uppväxt, droger och fängelsebesök. Ytterligare fem avsnitt med nya gäster. SVT2 klockan 18.00. Foto Maria Nohren

Hösten: Profilerna

Säsong 2 med nya profiler. Man får följa var och en av profilerna och de samlas alla på ett ställe där de lär känna varandra och gör aktiviteter. Tio avsnitt. Sändningsdatum inte klart. SVT.

Hösten: Perfektion

SVT följer ensemblen bakom Perfektion. Läs mer om föreställningen under Kultur. Sändningsdatum inte klart.

Lilla Röd – teater om drakar, mod och vänskap.

SVT:s barnprogram:

- "Öppet uppdrag", åtta 10-minuters dokumentärprogram
- Sagoverkstaden, tio 15 minuters-program
- Momos Kina, tio 15 minuters-program
- Fiskelycka, tio 15 minuters-program

UR:s barn- och ungdomsprogram:

- Program i ämnet NO (kemi, fysik, biologi och teknik) för klass 9, 10 och gymnasiet.
- Min mormors hus. Barnprogram på lätt teckenspråk.
- UR ska även under året teckenspråkstolka program som Grym kemi, Geografens testamente och Livet i mattelandet.

3 mars: Lilla Röd

Ett magiskt familjeäventyr om drakar, mod och vänskap. Föreställning av Riksteaterns Tyst Teater. Sverigeturné.

14-19 mars: Skåne dövfilmfestival

Döv- och teckenspråksrelaterade kort- och långfilmer visas i Malmö från bland annat Frankrike och Iran. Samvarokväll ordnas på Malmö Dövas Förening den 19 mars.

24 mars: Häxvandring i Örebro

På skärtorsdagen kan man se Örebro slott ur ett annat perspektiv på teckenspråk. Då ges två föreställningar av "Häxvandring – den onda kvinnans öde", kl. 17 och 20. Från 13 år.

11 april: Perfektion.

En uppsättning av Riksteaterns Tyst Teater om människans eviga strävan efter att vara felfri. Pjäsen spelas i Hallunda utanför Stockholm och livesänds vid 4 tillfällen på flera platser runt om i Sverige. (Se omslagsbilden på de medverkande.)

Oktober: Gråter stora killar?

Riksteaterns Tyst Teaters tragikomiska och samhällsaktuella drama om en ung kille sökande efter sin identitet. Sverigeturné med start i oktober.

25-26 november: Dövfilmfestival

Dövfilmfestivalen arrangeras för 17:e gången på biografen Zita i Stockholm. Då visas som brukligt kort- och långfilmer producerade av döva från olika delar av världen.

14 maj: Teckenspråkets dag

I år är Teckenspråkets dag extra speciell. Det är nämligen 35 år sedan det svenska teckenspråket blev erkänt av riksdagen som dövas första språk. Högtiden firas på en rad platser i det avlånga landet. T.ex. arrangeras en komedishow i Malmö, Deaf Comedy Show. Tre döva komiker kommer. Länge leve teckenspråket!

14 maj: Begravningsaktion

Mitt i det glädjefyllda firandet av Teckenspråkets dag äger en demonstration rum på Norrmalms torg i centrala Stockholm kl. 12.45-16.30: Begravningsaktionen. Döva bakom aktionen är trötta på att i årtal ha blivit överkörda av staten.

6 juni: Dövas Tidning 125 år

Den 6 juni 2016 är det 125 år sedan det första numret av Dövas Tidning utgavs. Vi kommer att uppmärksamma jubileet under hela året i tidningen, på SDR:s förbundsmöte i Växjö 3-5 juni och på Dövas dag i Göteborg 16-18 september.

16-18 september: Dövas dag

I år äger Dövas dag rum i Göteborg. Temat är Tillbaka till guldåldern. Teckenspråkiga besökare från hela Sverige väntas komma till varvsområdet Eriksberg. Dövas Tidning kommer att ställa ut. Välkomna till vår monter!

19 juni-2 juli: VM fotboll, Cappaccio Salerno, Italien

Herrlandslaget kom på en sjunde plats i EM i Hannover 2015 och kvalificerade sig till VM i Italien i sommar. Laget har utvecklats mycket de två senaste åren och har nu en sjundeplats i Europarankingen (EDSO). Vilka Sverige möter i grupp-spelet var i skrivande stund inte klart.

23 juni-2 juli: EM basket, Thessaloniki, Grekland

Om damlandslaget kommer bland de fem främsta länderna är de kvalificerade till Deaflympics i turkiska Samsun 2017.

25 juni-3 juli: VM friidrott, Stara Zagora, Bulgarien

Theodor Thor i spjut och Otto Kingstedt på 5000 och 10 000 m. Både Theodor och Otto har goda medaljchanser.

22-29 juli: VM golf, Köpenhamn, Danmark

Sverige deltar med fem aktiva i herrlandslaget samt två aktiva i seniorklassen. Stor medaljchans finns i lagtävlingen samt seniorklassen. De siktar också på individuell medaljplacering, spelarna Andreas Nilsson och Gustav Wahlgren har varit väldigt nära medaljplatser i tidigare mästerskap.

26-31 juli: EM Orientering, Olomouc, Tjeckien

Jesper Melin deltar i seniorklassen för första gången.

5-13 augusti: EM U21 fotboll, Wroclaw, Polen

Åtta länder är anmälda till det första historiska ungdomsmästerskapet i fotboll.

14-20 augusti: EM Cykel, Brygge, Belgien

Cyklisten Tommy Hammarström ser fram emot tävlingen. Vi hoppas att han finner toppformen till mästerskapet. I tidigare mästerskap har han haft otur med skador och förkylningar.

25-27 augusti: U23 EM fridrott, Karlsruhe, Tyskland

Löparen Otto Kingstedt har stora medaljchanser i detta EM.

15 oktober: Deaflympics kval fotboll (herrar) mot Tyskland, Karlsruhe, Tyskland

Fotbollsherrarna vann första kvalmatchen på hemmaplan med 1-0 mot Polen. Matchen mot Tyskland borta blir en viktig match för eventuellt avancemang till Deaflympics 2017.

Polen möter Tyskland på hemmaplan under våren. Grupp-tornerna direkt kvalificerar sig till Deaflympics samt de två bästa grupptvåorna, beroende på placering i europarankingen.

8 oktober: SDUF 50 år

Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDUF) har 50-årsjubileumsfest i Stockholm.

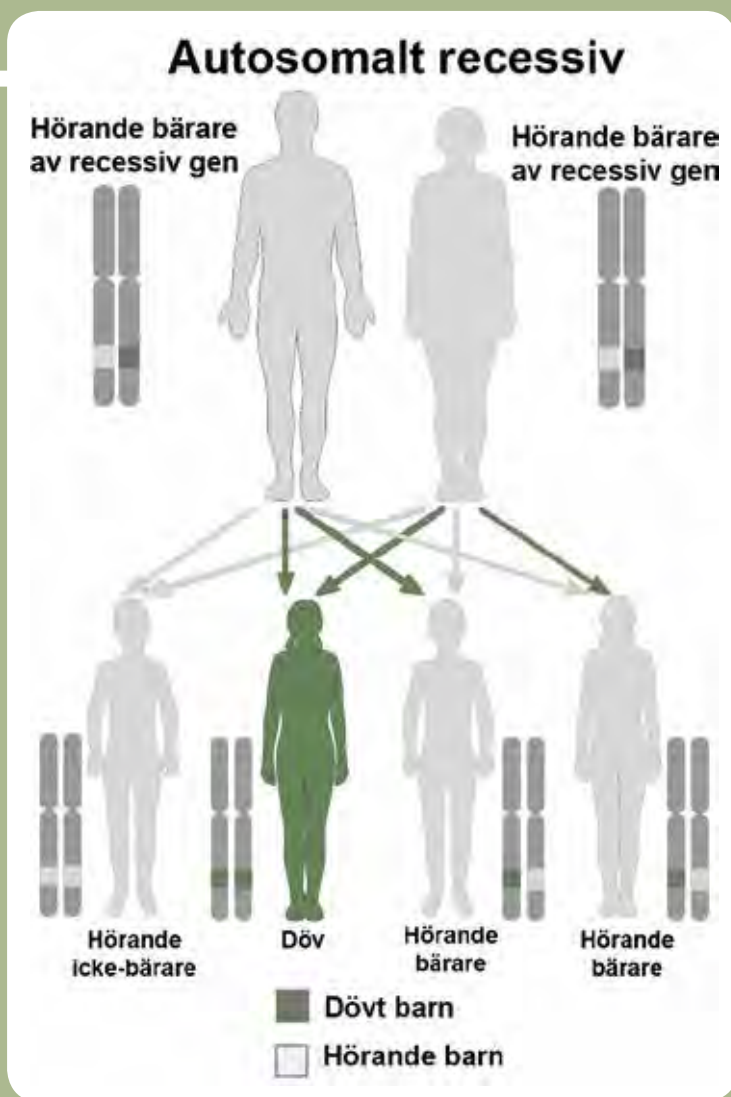
Med reservation för ändringar.
Tack till Svenska Dövidrottsförbundet, Riksteaterns Tyst Teater, SVT och UR med flera för uppgifterna.

Bilden föreställer två hörande föräldrar som bär på en identisk recessiv dövgen (grön färg). När de skaffar barn är sannolikheten att de får ett dövt barn 25 % eftersom det döva barnet måste ärva föräldrarnas båda (gröna) recessiva gener för att bli dövt.

Dominant gen: Det räcker med ett arvsanlag från en förälder för att egenskapen skall visa sig hos personen.

Recessiv gen: Det krävs ett arvsanlag från varje förälder för att egenskapen skall visa sig hos personen.

Är du gendöv eller bara stendöv?

Är du en av många som inte har en aning varför du är döv? Andra kanske berättar för dig att de är döva för att de har döva föräldrar, för att de fick hjärnhinneinflammation som barn eller för att deras mammor fick röda hund under graviditeten.

DT:s Moa Gärdenfors förklarar vad det är som gör att vi blir döva. Det här är den första delen i artikelserien om dövgenerna.

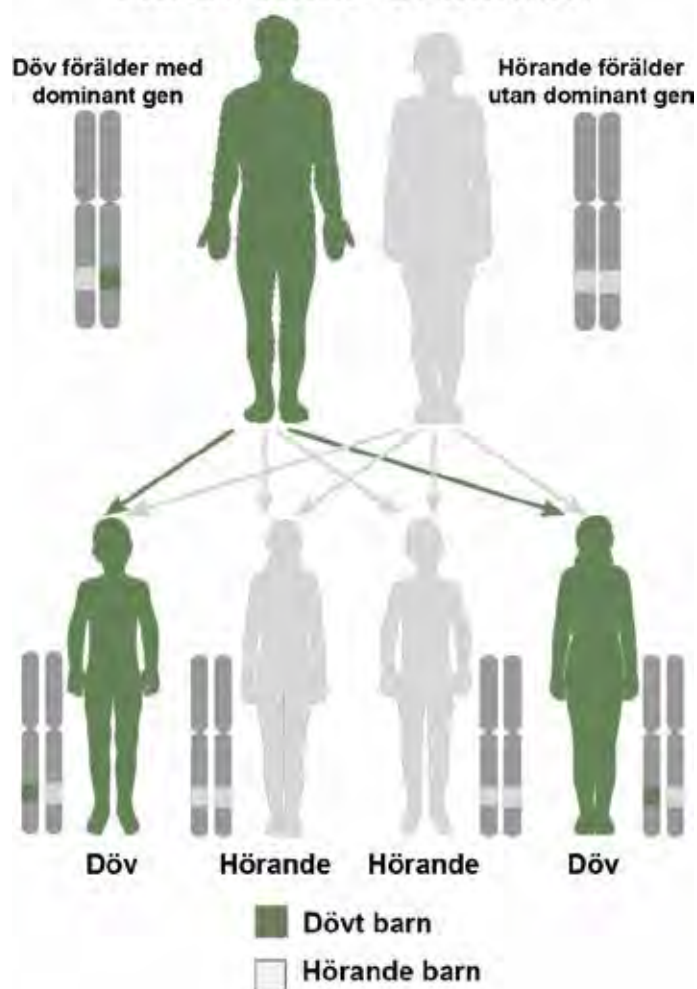
Många av oss har inte den blekaste aning om varför vi är döva. Vi tänker "Varför är jag den enda döva i familjen?" och "Varför blev inte mina syskon det?".

Det kan högst sannolikt bero på att du är döv gått i arv. Hälften av alla döva är nämligen genetiskt döva. Det betyder att det uppstått mutationer i genen vid befruktningen – man har alltså ärvt en dövgen.

Man kan ärva en dövgen även om man inte har någon döv i släkten. Hur kan detta då vara möjligt?

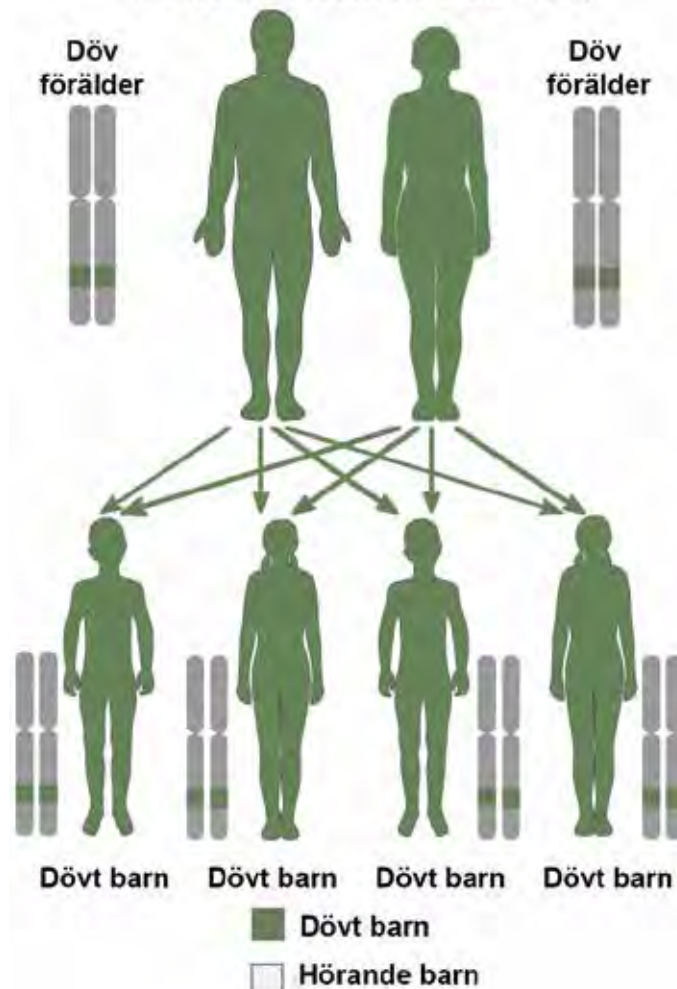
En dövgen kan antingen vara recessiv eller dominant. De flesta dövgenerna är recessiva och hörande personer kan bära på genen utan att bli döva själva. Men om man som hörande bärare av en dövgen träffar en annan hörande partner som också bär samma gen finns det en chans att barnet ärver den recessiva genen från båda föräldrarna och då blir dövt. Om

Autosomalt dominant

När en förälder bär på en dominant gen behöver inte den andra föräldern ha samma gen för att barnet ska bli dövt. I sådana här fall blir 50 % av barnen döva. De barn som inte får denna dövgen kan inte få egna döva barn med just denna typ av dövgen.

Autosomalt recessiv

Ett dövt par med samma recessiva dövgen i dubbel uppsättning. Även om deras gen är recessiv blir alla barnen döva. Föräldrarna kan inte få hörande barn för de har inga "icke-döva gener".

det är en dövt person som har dubbla recessiva dövgener måste personens döva partner också bära samma recessiva dövgen för att paret ska kunna få döva barn.

Om det är ett hörande par som båda bär på en likadan recessiv gen är sannolikheten **25 %** att de får ett dövt barn.

Sannolikheten är också en på fyra att barnet inte ärver någon av föräldrarnas recessiva gener och därigenom inte blir bärare av dövgen och därför inte heller för dövgen vidare till sina barn. Sannolikheten är **50 %** att barnet ärver en recessiv dövgen och blir bärare av dövgen utan att bli döva själva, precis som föräldrarna. Dessa barn kan få döva barn om de träffar en partner som också bär på samma gen.

Det är bara **5 %** av alla döva par som får döva barn. Men ärvs inte dövheten från döva föräldrar? Eftersom det finns minst 120 olika dövgener är det få döva par som får döva barn just därför att föräldrarna inte delar samma dövgen. De måste bära på samma recessiva dövgen.

Det finns vissa dövgener som är dominanta vilket innebär att ärftligheten blir betydligt högre (**50 %**) om en förälder bär denna gen. Då behöver inte den andra partnern bära på samma gen.

Många dövgener gör inte bara att vi föds döva utan också kan få syndrom som Waardenburg och Pendreds och bli dövblinda med mera.

Nästa del i artikelserien handlar om Pendreds syndrom.

TEXT & MONTAGE: MOA GÄRDENFORS
(DÖV P.G.A TVÅ RECESSIVA DÖVGNER)

Vägvalet: tillgänglighet eller exoskelett

Filmen **Superman hade** premiär 1978 och i rollen som Stålmannen spelade Christopher Reeve. Stålmannen kunde lyfta bilar och stå emot kaskader av kulor från pistoler och maskingevär. Skådespelaren Christopher Reeve var inte lika osårbar utan ramlade 1995 av en häst och bröt nacken. Han blev ryggmärgsskadad och förklarad från tredje halskotan och nedåt.

Reeve blev en symbol för att vem som helst kunde få en funktionsnedsättning – till och med »Stålmannen«. För Reeve var det givet att hans problem låg i själva skadan och han kom att ägna mycket tid åt att vara talesperson för insamling av pengar till stamcells forskning och hyste starkt hopp att resultaten av forskningen skulle förbättra hans livssituation. Han ansåg sig själv ha en tillfällig och inte permanent funktionsnedsättning.

Men han gick längre än så. Han uttryckte åsikter att de resurser som lades på att göra USA tillgängligt enligt de amerikanska diskrimineringslagarna istället borde läggas på medicinsk forskning. Och därigenom hamnade han i långvarig konflikt med den amerikanska funktionshinderrörelsen som slogs hårt för utvidgad rättighetslagstiftning och förbättrad tillgänglighet. Vad ska åtgärdas? Kroppen eller samhällets barriärer och hinder?

Konflikten mellan Reeve och amerikanska funktionshinderrörelsen sätter fokus på två mycket skilda synsätt om vad som är och vad som orsakar funktionshinder. Två frågor som står i centrum för så väl den enskilde, forskare, politiker, och för det civila samhället. Svaren på frågorna blir också avgörande för valet av åtgärder och synen på vem som är ansvarig. Debatten som Reeve drog igång på 1990-talet håller nu på att bli allt hetare till följd av den medicinskteknologiska utvecklingen. Populärvetenskapliga tidskrifter översvämmas idag av artiklar kring robotar, cyborgteknologi och implantat.

I april i år kritiserade Zoltan Istvan, amerikansk futurist och presidentkandidat för Transhumanistiska partiet, att staden Los Angeles hade gjort en överenskommelse med justitiedepartementet om att spendera 1,3 miljarder dollar de kommande trettio åren för att förbättra tillgängligheten i staden. Han menade att de pengarna bättre skulle komma till användning för att utveckla exoskelett – en form av robotkostym, för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Zoltan ansåg att »personer i rullstol hellre skulle vilja ha exoskelett som skulle tillåta dem att springa, hoppa och leka« och att den amerikanska diskrimineringslagen The Americans with Disabilities Act skulle ersättas med lagstiftning som eliminerar funktionsnedsättning genom teknologi och modern medicin.

Han kritiserades av bland annat skribenten och aktivisten Emily Ladau som menade att Istvan var fördomsfull, att de verkliga hindren låg i människors attityder och att hon med funktionsnedsättning inte behövde »fixas«.

Detta är en diskussion som kommer att komma även till Sverige. För vem utvecklas teknologin? Och kommer tillgänglighet för många att ställas mot exoskelett och liknande teknologier för ett fåtal och med begränsad användning, åtminstone under överskådlig tid? Risken är överhängande och här behöver funktionshinderrörelsen förbereda sig för den debatten.

LARS LINDBERG

(Texten har varit publicerad i tidningen Funktionshinderpolitik)

Vill du ingå i SDR:s trupp till Almedalen 2016?

SDR deltar i Almedalsveckan den 3 till 7 juli och ska lobba för "En bra start i livet" samt andra viktiga frågor. Vårt påverkansarbete sker genom, bland annat möten med riksdagsledamöter, myndigheter och andra organisationer. Vi kommer också att delta i seminarier och workshops som berör döva medborgare.

Nu finns det möjlighet för en medlem att ingå i SDR:s trupp! Vill du vara en av oss i Almedalen? Då ska du göra en intresseanmälan!

Vi står för resor och logi. Gör din intresseanmälan **senast den 31 mars** till kommunikationsansvarig Jenny Ek på jenny.ek@sdr.org.

SDR:s trupp 2013.

Debbie Rennie skriver under #tspkontrakt.

#tspkontrakt Sluta säga "Jag hör inte"

Produktionsbolaget Dramaski och tolkföretaget Tolkforall hade en gemensam julfest i december. Den blev snabbt omtalad i sociala medier. Inte för själva partyt utan mer för avtalet #tspkontrakt.

Hashtaggen #tspkontrakt var ett spontant påhitt. En gäst på julfesten nämnde att hon var irriterad över att behöva teckna "Jag hör inte" som ett sätt för hörande att förstå att hon är döv när de börjar prata med henne.

– Hon menade att hon själv medverkar till att hamna i underläge gentemot hörande genom att peka på öronen, säger Filip Burman, delägare av Dramaski.

Han filmade henne och tio andra festdeltagare som svarade på teckenspråk att de nu hade skrivit under #tspkontrakt.

Filmen lades ut på Facebook. Den blev snabbt viral under en period i december. Många, även de utanför Sverige, kände igen sig i den. Flera berättade om sina egna upplevelser – att det faktiskt gick bättre än väntat att undvika att säga att de inte hör eller är döva när de möter icke-teckenspråkskunniga hörande.

Filip Burman och den andra delägaren av Dramaski, Mindy Drapsa, säger att de har liknande erfarenheter.

– Om du säger att du inte hör så tror hörande att de ska prata högre, säger Mindy.

– Om du tecknar att du inte hör eller är döv så blir hörande mer rädda och osäkra, menar Filip.

Istället tipsar de om att man använder teckenspråk när man svarar hörande.

– Det handlar inte om att vara otrevlig och bara plötsligt börja teckna flytande med hörande som några tror att #tspkontrakt innebär. Nej, man kan istället teckna lugnt och tydligt vad det är man vill, t.ex. "papper och penna, tack", säger Filip.

– Jag tecknade nyligen "6* semlor, tack" på ett bageri. Det funkade faktiskt, berättar Mindy som tar ett annat exempel:

– Om jag inte förstår vad hörande säger så tecknar jag "Jag förstår inte vad du säger". Hörande förstår faktiskt det tack vare munrörelserna och de sänkta ögonbrynen. Det handlar om att ta kontroll över situationen.

NICLAS MARTINSSON

* Genom att visa en uppåtriktad och inåtvänd sprehand och en vänsterriktad och inåtvänd tumhand (alltså 5 + 1).

Bok av Raila Ojala-Signell: Själv tecknade jag min väg

Boken är en självbiografisk berättelse av ett hörande barn till döva föräldrar under den senare halvan av 1900-talet. Raili Ojala är idag i 60-årsåldern och vi får följa hennes livs resa mellan två världar, den hörande och den döva.

Boken börjar lite stapplande, språket haltar lite och jag vet inte om det är ursprungstexten som är sådan eller om det är översättningen. Vissa uttryck och formuleringar går inte riktigt att känna igen. Kanske är det finskpåverkad svenska? Det är både intressant och utvecklande att se språk ur den aspekten. Jag vet inte om det är jag som vänjer mig eller om texten som förändras men boken tar sig dock efter något kapitel och det blir lättare att ta till sig det Raili har att berätta.

Hon berättar om hur det är att växa upp med döva föräldrar på landsbygden i Finland, utan texttelefon eller ens en egen bil. Hon beskriver också både innanförskapet och utanförskapet i att vara född hörande i en döv familj. Hur hon tidigt blev tolk till sina föräldrar i alla möjliga sammanhang, som hon själv uttrycker det "jag föddes till tolk". Det finns mycket kärlek till teckenspråket och till döva i boken. Det märks inte minst i det pionjärbete inom tolkverksamhet och tolkutbildning samt i internationella tolksammanhang som hon under hela sitt vuxna liv bedrivit.

Vi får också följa hennes tankar och funderingar kring teckenspråkstolkning vad gäller allt från klädkoder – som hon tycker är tråkiga – till att kunna leverera kvalitet och hur det känns att stå i en tolksituation utan att känna att man behärskar situationen. Mycket är beskrivet rakt upp och ner och ganska osentimentalt. Men visst läser man sig till både glädje, sorg och stolthet i texterna.

Det är spännande att följa hennes tankegångar om huruvida hon borde gifta sig med en döv man, och hurudan han i så fall skulle vara eller om det är bättre att gifta sig med en hörande. Vad det till sist blev, ja det får ni läsa själva. Hon beskriver även ingående sina föräldrars olika sätt att möta hörande och vilka attityder de mött i samhället.

YLVA BJÖRKLUND

Mitt första SDU:s styrelsemöte i Leksand

På SDU:s årstämma var jag som ung och grön invald till SDU:s styrelse år 1984. Efter årstämman fick jag ett tjockt brev hemsänt. Innehållet i brevet var en kallelse, dagordning och handlingar till mitt första SDU:s styrelsemöte. I samma brev fanns också en checklista på vad jag skulle komma ihåg att ta med på resan till första styrelsemötet i Leksand. Jag blev lite fundersam. Det var lite som om jag blev skickad till ungdomsläger. På checklistan stod det att jag skulle packa ner tandborste, tandkräm, handduk, badlakan och sängkläder. Jag packade ner sakerna i väskan med allt det som stod på checklistan. Det blev ju en rejäl väska och ganska tung. Det var en ganska lång tågresan från Göteborg till Leksand. Men det var inte dålig järnväg då. Det fanns ett bra nattåg från Göteborg till Norrland. Jag fick en hytt i en sovagn. Det var trångt i hytten och den tunga väskan stod i vägen. Jag sov inte en blund i den smala våningssängen nära taket. Början av tågresan var kurvig. Jag åkte ner på sängen, slog fötterna på väggen. I nästa kurva slog huvudet på väggen. Till nästa kurva landade mina fötter igen på väggen. Efter ett par timmar blev tågresan lite lugnare. Tågets dunk och dunk vaggade mig till sömns. Väl framme till Borlänge för tågbyte blev jag så bryskt väckt av tågkonduktören att jag blev skrämmd. Usch. Yrvaken och bråttom ut ur sovvagnen med tung väska. Jag stod på tågperongen i Borlänge och undrade var tåget till Leksand var. Jag frågade folk efter ett tåg till Leksand. Jo. Tåget kom efter en stund på andra sidan perongen. Det var en ganska bökgig resa med tågbyte och transport till Västanviks folkhögskola med den jäkla väskan. En sådan praktisk väska med hjul att dras med fanns ju inte på den tiden.

Vi i styrelsen kom till Västanviks folkhögskola och blev väl omhändertagna där. SDU:s huvudsekreterare Anders Andersson visade oss runt i det gamla förbundshuset. Sen åt vi lunch på skolans restaurang. Innan jag fortsätter vill jag berätta något.

I brevet jag fått fanns en mötesdagordning, handlingar och skriftliga förslag. På dagordningen fanns det punkter där det stod "Bermudashorts" och "Sjön suger". Några skämtteckningar fanns i handlingarna. Det är nog inte passande att beskriva detaljerna här i krönikan. Jag förstod inte vad skämtteckningar hade med styrelsemötet att göra. Vad skulle vi diskutera om skämtteckningar?? Mina förväntningar steg minut för minut och jag såg fram emot ett mycket intressant möte. SDU:s dåvarande ordförande

Eva Norberg förklarade styrelsemötet öppnat och vi gick igenom dagordningen. Jag tog upp punkten om skämtteckningarna. Anders Andersson som var SDU:s huvudsekreterare föreslog med ett stort smile att punkterna ströks från dagordningen. Jag förstod att jag blivit utsatt för ett rejält skämt. Herregud! Jag hade funderat på dessa konstiga punkter i flera dagar. Det var lite pinsamt att jag varit dum nog att inte upptäcka att det var ett skämt.

Jag blev utsatt för ännu ett spektakel till skämt. Jag fick nyckeln till mitt sovrum på ett av skolans elevhem och tog med min tunga väska. Väl inne på rummet upptäckte jag fina, väl manglade sängkläder och mjuka frottéhanddukar på sängen. Jag stod som ett frågetecken och frågade mig själv varför jag hade packat ner mina sängkläder och handdukar. Jag frågade runt hur stod det till egentligen? Jovisst. Västanviks folkhögskola hade eget tvätteri och sängkläder ingick sedvanligt i rumservice. Där blev jag grundlurad igen av practical jokern Anders Andersson med sitt skämthumor.

Det var ett fint och ett starkt minne av framlidna Anders Andersson för god insats för SDU och SDR och inte minst hans skämtlynne som ett prick över i.

Jag förmodar att dagens SDUF fungerar lite annorlunda i jämfört med dåvarande SDU. Men en sak som har traditionellt drivits av dåvarande SDU och dagens SDUF är lägerverksamheten varje sommar. Det är en av de viktigaste verksamheterna inom SDUF/SUDF – den har en viktig social funktion och positiva upplevelser hos döva barn och ungdomar. Fortsätt med den viktiga verksamheten.

Jag önskar er alla döva ungdomar lycka till i SDUF:s ytterligare 50-åriga verksamhet.

RAGNAR VEER, SDU-ORDFÖRANDE 1986-1987

Ragnar Veer och Anders Andersson back in the days.

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
www.sduf.se

Mejla: kansli@sduf.se
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Mia Modig
mia.modig@sduf.se
0730 636 638(sms/3G)

Hälsning från Uldis Ozolins

● Uldis Ozolins var SDUF:s allra första ordförande och var ordförande i två år för Sveriges Dövas Ungdomsförbund när det bildades år 1966.

Han hälsar med en bild som han hittade från den tiden, när han var korvförsäljare med mustasch. Flera ungdomar stod i kön för att köpa varm korv. Det var populärt på den tiden.

Arbetsmarknadsprojektet

● I nuläget är arbetsmarknaden en av de viktigaste frågorna för ungdomsorganisationerna Sveriges Dövas Ungdomsförbund, Unga Hörselskadade och Dövblind Ungdom. Vi har delat med oss av våra unga målgruppers gemensamma svårigheter på arbetsmarknaden och försökt hitta en väg med olika lösningar. Vi kom tillsammans fram till att vi i dagsläget saknar en klar bild av hur situationen på arbetsmarknaden ser ut för unga döva, hörselskadade och dövblinda.

Eftersom vi inte har någon tydlig överblick över våra målgruppers position på arbetsmarknaden, gör det att vi ofta upplever att vi får mindre uppmärksamhet i arbetsmarknadspolitiska frågor. Slutligen beslutade vi att starta ett treårigt projekt för att stärka kunskapen och lyfta fram rättigheter för våra målgrupper. Under två års tid genomförde vi en utvecklingsplan för ansökan om projektstöd till Arvsfonden, som till sist beviljades. Nu kan vi genomföra projektet. Sammanfattningsvis är det här projektets största mål att stärka situationen för unga döva, hörselskadade och dövblinda på arbetsmarknaden samt att de får lika förutsättningar som alla andra i arbetslivet. Nyligen rekryterades jag som projektledare och det kommer att finnas tre nya medarbetare till projektgruppen, då projektet är i full gång. All tillgänglig information kan läsas på vår kommande hemsida och i sociala medier. Där kan också våra medlemmar ta del av vår process i projektet.

PROJEKTLEDARE ALEXANDRA POLIVANCHUK

SDUF:s viktiga datum våren 2016

● **Lägerjobb sista ansökningsdag 9 mars.**

Visst är du den vi söker? Du ska vara fullt teckenspråkig, mellan 18 och 30 år och tycka att det är roligt att jobba med barn och ungdomar! Gå in på www.sduf.se och "Verksamhet" för att se vilka läger du kan söka sommarjobb till.

● **Lägeranmälan sista anmälningsdag 9 mars.**

Vi har bland annat:

- Barnläger 6-12 år
- Ridläger 9-17 år
- Nordiska läger för 13-17 år och 18-30 år
- Europeiska läger för 13-17 år och 18-30 år

Gå in på www.sduf.se och klicka på "Verksamhet" för att se vilka läger som passar dig, samt för att anmäla dig. Kom med!

● **Ungdomsklubbskonferens sista anmälningsdag 13 mars.**

Vill du delta i SDUF:s ungdomskubbskonferens den 22-24 april i Leksand, med temat Medieträning? Visst låter det intressant! Anmäl dig via din lokala ungdomsklubb.

● **SDUF:s 50-åriga fest, anmälan öppen.**

Under februari-mars öppnas också anmälan för SDUF:s stora fest, den 8 oktober 2016 i Stockholm. Anmälan kommer vara öppen över sommaren. Vi uppdaterar med mer information på Facebook och på vår hemsida. ALLA är välkomna att komma på festen och fira SDUF:s 50 år.

Vi ser fram emot att fira 50 år med dig!

SDUF 50
1966-2016 ÅR!

RIKSDAGEN HAR BESLUTAT ENLIGT PROP. 1980/81:100 BILAGA 12, UR VILKEN V. CITERAR:
 "INTEGRATIONSUTREDNINGEN FRAMHÅLLER ATT DE BARNDOMSDÖVA FÖR ATT FUNGERA SINSEMELLAN
 OCH LITE I SAMHÄLLET MÅSTE VARA TVÅSPRÅKIGA. TVÅSPRÅKIGHET FÖR DERAS DEL INNEBÄR
 ENLIGT UTREDNINGEN ATT DE DELS MÅSTE BEHÄRSKA SITT VISUELLÄ/MANUELLA TECKENSPRÅK.
 DELS DET SPRÅK SOM SAMHÄLLET OMGER DEM MED, SVENSKAN."

Skyllt på Västansviks folkhögskola.

Problemlösning istället för problemsökning!

I **förra numret av Dövas Tidning** skrev vice ordförande Henrik Sundqvist på ledarsidan om SDR:s idéprogram. Det är bra att SDR tillsammans med dövföreningarna enats om idéprogrammet. Vi står inte bara enade för alla människors lika värde utan också för ett perspektivskifte till att arbeta för en starkare ställning för teckenspråk. Men för att göra arbetet ännu mer synligt och mätbart behöver vi vara flera. Därför behövs SDR och alla dövföreningar med sina medlemmar – även nya medlemmar behövs!

Genom översynen Nya Vindar togs idéprogrammet fram och antogs på förbundsstyrelsen i Sundsvall 2015. Det blev bokstavligen också blåsigt i början av det här året, då vi gick ut med information om förbundets omorganisation. Vi har ihärdigt arbetat med omorganisationen, för att säkerställa förbundets ekonomi och förändra verksamheten så att den matchar både medlemmars behov och förbundets resurser. Genom idéprogrammet vet vi hur arbetet ska fortsätta trots omorganisationen.

Det är mycket tungt att behöva säga upp anställda men vi har inget val för vi har ett ekonomiskt åtagande att ansvara för. Nu gäller det att fokusera på den nya organisationen och vårt påverkansarbete på alla nivåer och områden. Inte minst våra samarbeten med övriga organisationer och så våra aktiva och engagerade medlemmar för att lyfta teckenspråkets status. Det är nu 35 år sedan teckenspråket erkändes i en proposition. Själva texten finns målat i vita bokstäver på en blå trätavla vid ingången till Västansviks Folkhögskola. Då och då tittar jag på den och påminns om att vårt arbete för teckenspråket måste bli tuffare. När teckenspråket erkändes var det hela världens länder som SÅG UPP till Sverige. Flera länder har nu kommit

långt i deras arbete för en starkare ställning för deras teckenspråk, men i Sverige känns det ibland som om utvecklingen avstannat. Men vi får inte ge upp!

I det fortsatta arbetet med Nya Vindar kommer vi att arbeta intensivt med förslag till SDR:s nya logotyp och en ny kommunikationsplattform som ska vara teckenspråksvänlig. Själv sitter jag med i arbetsgruppen om kommunikation och är tacksam för att ha idéprogrammet som vägledning i vårt arbete. Utöver min arbetsgrupp finns det två arbetsgrupper till; en stadgrupp och en finansieringsgrupp. Tillsammans ska vi ta fram olika förslag som utvecklar SDR och möjliggör ett ännu bättre påverkansarbete för teckenspråkets ställning på alla nivåer i landet.

Själv vill jag inte skriva och beklaga omorganisationen. Vi måste ha rätt fokus och rätt prioriteringar. Problemlösning istället för problemsökning! Omorganisationen ska inte ha en negativ påverkan på vårt viktiga arbete för teckenspråket. Vi ska ligga i framkant och agera istället för att hamna på efterkälken och reagera försent på samhällets nedskärningar och avvecklingar av teckenspråkiga verksamheter i samhället på alla nivåer. För vem ska annars göra det jobbet åt oss?

Mer om omorganisationen finns på sidan 4-5.

Den här ledarspalten finns på teckenspråk, se förbundsstyrelsens blogg på:

www.sdr.org.

ANNE-MAJ MAGNSTRÖM

SDR Stockholm
 Rissneleden 138, 5 tr
 174 57 Sundbyberg
 Tel. vxl: 08 442 14 61

SDR Leksand
 Box 300
 793 27 Leksand
 Tel. vxl: 0247 140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Förbundsordförande:
 Hanna Sejlitz
 hanna@sdr.org
 0723 211 132 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
 Jenny Ek
 jenny.ek@sdr.org
 0735 308 434 (sms)

Försäljning:
 shop@sdr.org
 Tel vx: 0247 140 65
 Fax: 0247 105 97

Bli medlem:
 medlem@sdr.org

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
 info@sdpf.se

Västansviks Folkhögskola
 Winterrommes väg 5
 793 27 Leksand
 Texttel: 0247 641 24
 Fax: 0247 101 65
www.vastansviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

SDR:s omorganisation

● SDR har tidigare informerat om förbundets ekonomiska situation. Vi har därför sett över våra fasta kostnader för att anpassa dem till våra ekonomiska förutsättningar och för att kunna frigöra resurser till prioriterade satsningar. I den nya organisationen finns 12 tillsvidareanställningar, varav en är halvtid, jämfört med 17 i den tidigare organisationen. Det innebär en ny organisationsstruktur delvis med nya befattningar. Båda kontoren i Stockholm och Leksand kommer att finnas kvar. Processen kring bemanningen och vilka som får tjänsterna är klar vid tidningens utgivning. Besök www.sdr.org för den senaste informationen om omorganisationen.

Tilläggsdirektiv i specialskoleutredning

● Regeringen har beslutat om ett tilläggsdirektiv i en utredning om specialskolan. Det är ett resultat efter att flera, bl.a. SDR, tagit upp problematiken med målgruppsformuleringen i skollagen. Skollagens reglering av specialskolans målgrupp skiljer sig från hur mottagandet i praktiken går till. Som det står i skollagen idag är Specialskolan en skolform för barn som "inte klarar en skolgång i kommunala grundskolor". Vi vill att politiken byter fokus - från brister till språkliga rättigheter! Utredningen ska nu redovisa sitt uppdrag den **30 juni 2016** och SDR kommer att ha en dialog med utredningen om barns rätt till undervisning i teckenspråkig miljö.

Döva tolkar och översättare – sista året

● Projektet går nu in i det tredje och sista året, medan pilotutbildningen också går mot sitt slut. Utbildningen har nu tre inriktningar; översättning, internationell teckentolkning och dövblindtolkning. En ny informationsfilm är på gång och kommer att finnas på webbplatsen från mars månad. I mars arrangerar vi en workshop med temat "Samarbete mellan döva och hörande tolkar" för att väcka tankar om nya samarbetsformer i olika tolksituationer. Vi kommer gärna till din dövförening och berättar om döva tolkar och översättare. Ta kontakt med oss genom projektledarassistent Åsa Henningsson på: asa.henningsson@sdr.org.

Förbundsmöte i Växjö

● SDR:s årliga förbundsmöte genomförs den 3 till 5 juni på Quality Hotel i Växjö. Kallelse skickas ut till länsföreningarna/länsförbunden under februari månad.

Extra satsning på tolktjänsten

● Under 2016 gör SDR en extra satsning under namnet "Rättvis tolktjänst" där vi visar att dagens tolksystem har många brister som drabbar tolkanvändare på ett oacceptabelt sätt. Mia Modig jobbar nu halvtid på SDR till och med mars med bl.a. en kartläggning om tolkanvändares situation i arbetslivet. Vill du berätta om dina erfarenheter av tolktjänsten kan du använda hashtaggen #tolktjanst. Du kan också kontakta Mia Modig på mia.modig@sdr.org fram till **31 mars 2016**.

Dövas RättsOsäkerhet

● I förstudien Dövas RättsOsäkerhet undersöker vi nu hur dövkompetensen ser ut i rättsväsendet, d.v.s hos polisen, domstolar, socialtjänsten och liknande. I enkätundersökningen som skickas till anställda inom rättsväsendet lyfter vi också vilka rutiner de har i möten med döva klienter. Vi arbetar också med att implementera idén med teckenspråkiga och har diskussioner hur det kan genomföras. Djupintervjuer med döva planeras för att få mer information om dövas upplevelser i möten med rättsväsendet. Kontakta oss gärna; Projektledare Ann Hellströmer på ann.hellstromer@sdr.org och projektassistent Carolina Ekström på carolina.ekstrom@sdr.org.

Förlängt samtalsstöd

● SPSM har förlängt möjligheten till samtalsstöd för er som upplevt kränkningar under er tid på specialskolan. Stödet erbjöds fram till den 31 december 2015. Men har nu förlängts till den **30 juni 2016**, efter SDR:s påtryckningar. Mer information om stödet, kontaktuppgifter och telefontider finns på SPSM:s webbplats.

NORDISKT FAMILJELÄGER

Är du själv döv och har döva barn som är mellan 3 och 12 år? Då är du och din familj välkomna att delta i vårt nordiska familjeläger den 18-22 juli 2016 på Västansviks folkhögskola, Leksand. Programmet innehåller kurser och seminarier för föräldrarna medan barnen umgås i en teckenspråkig miljö med döva barnledare.

Anmälan görs till:
mona.riis@sdr.org
senast **31 mars**. Först till kvarn som gäller!
Mer information finns på www.sdr.org.

BARNLEDARE SÖKES!

Är du aktiv, kreativ, social och tycker om att jobba med barn? Döv eller hörselskadad och fullt teckenspråkig och kan internationella tecken?

Då kan du vara en av flera barnledare som SDR söker till vårt nordiska familjeläger!

Läs mer på www.sdr.org/jobb och skicka din ansökan till Mona Riis, som arrangerar SDR:s läger, på: mona.riis@sdr.org senast den **31 mars**.

Seminarium om dövas migration

Sveriges Dövhistoriskt Sällskap (SDHS) arrangerade den 11-12 oktober det 23:e dövhistoriska seminariet i Vänersborg. Seminariets tema var "Dövas migration ur historiskt perspektiv". Det var över 40 deltagare. Följande föreläsare gav olika perspektiv på temat.

Lolo Danielsson föreläste om "Döva invandrare i första generationen under 1940-1990". Det går som en röd tråd när det gäller invandrarnas situation i Sverige. De flesta som kom till Sverige var från Finland och östeuropeiska länder, framför allt Polen. De har gemensamma erfarenheter mellan olika etniska grupper. **Stefan Cornescu** berättade om sin livssituation i sitt hemland Rumänien och bakgrunden till varför han tvingades fly till Sverige i början på 1980-talet. **Tomas Hedberg** höll ett föredrag om Vänerskolans historia 1877-2010.

Urban Mesch och Christy Kristensson presenterade den nya boken "110 fantastiska år med idrottsklubben Surd". Här kan det vara av intresse att påpeka att Idrottsklubben som bildades år 1903 i Göteborg har haft några ledarprofiler, bl.a. **Gösta Wiberg, Oskar Ryden och Daniel Andersson**. De bidrog till att idrotten för döva utvecklades under årens lopp. Det visade sig också att många duktiga idrottsmän hade fått möjligheter att utveckla sina idrottsliga förmågor under sin utbildning vid yrkesskolan för pojkar i Vänersborg.

Efter seminariet var det en guidad rundvisning med **Ulf Hanson**, f.d. elev och dövlarare, i Vänerskolans alla byggnader och dess historia. Sedan var det en samvaro som Vänersborgs teckenspråksförening arrangerade i en av Vänerskolans lokaler "Hörnet". Många skolminnen uppstod bland deltagarna som varit elever vid Vänerskolan.

På söndagen var det en rundvandring med **Tomas Hedberg**. Vi började med att besöka Strandkyrkogården, där några av Vänerskolans föreständares gravar ligger, bl.a. Fredrik Nordin och hans maka Elisabeth Anrep-Nordin samt Sven Kinman och hans maka Ragnhild. Alla har bidragit till att döva och även dövblinda elever mycket tidigt fått en bra start till utbildning och arbetsliv. Bland annat såg Fredrik Nordin till att starta ett

ålderdomshem för döva i Öxnered utanför Vänersborg. Han var med och tolkade på teckenspråk vid den första nordiska kongressen i Köpenhamn 1907.

Elisabeth Anrep-Nordin var bland de första att utbilda sig till dövlarare och sedan utvecklade hon en pedagogik anpassad till dövblinda elevers behov. Hon blev så känd att hon fick en väg uppkallad efter sig, "Fru Elisabeths promenadväg" i Vänersborg.

Sven Kinman startade den första dövskolan i Vänersborg 1877 och byggnaden finns fortfarande kvar vid hörnet på Residens- och Nygatan. De tre andra byggnaderna revs.

Seminariet avslutades med ett besök på Vänerskolans C-byggnad där Hyresgästföreningen har sina lokaler. **Maria Hjelm**, regionens chef, visade oss runt lokalerna. Många av deltagarna kände igen lokalerna och berättade om historier som de varit med om som yrkeskolelever.

I samband med seminariet hade SDHS haft sitt årsmöte. **Tomas Hedberg** omvaldes som ordförande på två år. **Maj Daver** slutade som ledamot och **Margo Walatin** valdes in som ny ledamot. **Anita Hellöre, Hauke Hagedorn och Carl Magnus Lindgren** sitter kvar i styrelsen.

Nästa seminarium blir i Eskilstuna i oktober och i Jönköping oktober 2017 då dessa dövföreningar fyller 100 år.

Lolo Danielsson

Lyckad luciafest i Borås

Borås Dövas Förening hade sin traditionella luciafest den 12:e december. Inte mindre än 69 personer, mellan 2 år och 93 år, bänkade sig förväntansfulla. De hann med att dricka kaffe och äta en lussekatt och en pepparkaka, innan lucian kom med sina tärnor och sin pianist, samt luciamarchalken, Göran Krafft, från Lions Club, som blivit en kär vän till oss alla efter att ha besökt oss ett 20-tal gånger genom åren.

Vår mästerliga teckenspråkstolk, Anita Korvela, som själv varit lucia hos oss när hon var liten flicka, tolkade de välkända vackra sångerna. Hon hade också lärt lucian och tärnorna att teckna God jul och Gott nytt år. Och det klarade de riktigt bra. Lucian och tärnorna gick omkring med bössor och samlade in pengar till äldreomsorgens verksamhet, berättade Göran Krafft. När de åkt iväg blev det banantårta till kaffet och lotteriförsäljning påbörjades. Och plötsligt stod han där: tomten! Ungarna tjöt och rusade fram till honom. Han visade sig vara en genomsnäll tomte som gav barnen var sin godispåse. Det blev dragning på lotterierna och jag fick en fin vinst med mig hem. Vi var glada över att få låna denna lokal på tredje våningen och våra killar var starka i armarna och raska i benen så vi fick fort upp allt och tjejerna började duka borden. Jätteskönt att slippa trängseln.

En hjärtlig hälsning till alla döva i landet från Borås Dövas Förening.

Berit Forsberg

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 5 tr, 174 57 Sundbyberg**. Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Sveriges Dövas Riksförbund söker

Generalsekreterare Intressepolitisk sakkunnig Ekonom och personaladministratör

Rekryteringen sker löpande. Skicka in din ansökan så snart som möjligt, dock **senast den 13 mars 2016**.

Läs mer om tjänsterna på www.sdr.org/jobb

SDUF:s första styrelse, år 1966

Vill DU vara med och bidra till SDUF:s historiska dokumentation?

SDUF bildades 1966 och fyller hela 50 år nu i år 2016! SDUF ska därför tillsammans med Charlotte Gustavsson och Urban Mesch skapa en viktig historisk dokumentation: en jubileumsbok!

Var du medlem eller deltagare i någon av SDUF:s styrelse eller läger, kanske på 70-talet eller 90-talet, eller för 5 år sen? I så fall vill vi gärna ta del av dina bilder, filmer eller annat material!

Boken kommer vara en översikt över SDUF:s 50-åriga historia – med dokumentation om bland annat:

- *förbundsstämmor*
- *gamla styrelser*
- *svenska och utländska läger*
- *betydelsefulla möten/händelser/minnen*

Bilder, filmer eller annat material skickas gärna till Charlotte eller Urban, **senast 30 mars 2016. Boken ska vara klar till sommaren.**

Har du funderingar eller frågor? Kontakta Charlotte och/eller Urban:

E-postadress: charlotte@komout.se
urban.mesch@gmail.com

Skype: [charlotte_gustav](#)
[ubbessport](#)

När fyrkanten inte vill acceptera en cirkel

Bryta ny mark. När någon gör det, brukar vi antingen geni- eller idiotförklara den personen. Ibland är en idiot ett geni många år senare, eller tvärtom.

Hur är det när en funkis* vill upptäcka nya platser, ny kunskap och vill förkovra sig i det?

Det är ofta en större bedrift, tycker både vi själva och de "normala". De normala för att funkisen mot alla odds gör det. Mot alla odds. Det vill säga, att det är svårt, besvärligt eller rentav omöjligt för vissa att klara av något som de normala gör. Jag är nästan allergisk mot det uttrycket.

Människan kan mot alla odds hoppa 2,45 meter rakt upp över en ribba och ned i en madrass utan problem. Fråga Patrik Sjöberg. Sedan finns det de som knappt kan röra sig alls, men som har räknat ut att svarta hål till slut dunstar bort (Stephen Hawking) och filar på gåtorna kring vårt universum.

Allt är relativt, sa Einstein.

Hur som helst. Vi funkisar då? Jo, vi vet att oupptäckt mark för oss oftast är otillgänglig, även om målet är synligt. En vandring över en större kulle för en "normal" kan snabbt förvandlas till Mount Everest för en funkis. Då syftar jag på den okunskap, rädsla och ovilja som ibland finns hos dem som fattar besluten och de som sitter på resurserna. De gör vandringen mycket besvärligare och jobbigare för funkisen. Helt i onödan. Hade t ex en döv fått med sig en tolk och haft omgivningens stöd, förbättras förutsättningarna att kunna nå målet avsevärt. Den personen kan i sin tur få över andra.

Men att motbevisa folk hela tiden utan uppmuntran och stöd av andra personer kan knäcka vem som helst. Jag känner dem som vänt, trots att de vädrat målet. Eller gett upp före de ens börjat resan. De orkade helt enkelt inte. Då kan inte fler komma efter. Och alla förlorar på det.

Alla har mer eller mindre upplevt omgivningens skepsis mot ens kapacitet.

"Fråga mig inte vad jag inte kan, utan fråga mig vad jag kan" – Denna mening brukar jag ibland säga till de som tror sig veta att jag inte kan. Ofta trillar polletten ned hos dem då. Men man får hela tiden lägga energi på saker som "vanligt" folk aldrig skulle acceptera.

Som när systemet havererar på grund av att man inte passar in i "mallen". Som Pia Johnsson-Sederholm. Hon studerar till utvecklingsingenjör vid Högskolan i Halmstad. Hon och hennes kurskamrater kan förlägga fem veckors studier inom kursen 3D-visualering och innovationsprocesser i Shanghai, Kina. De betalar 15000 kronor ur egen ficka för denna kurs.

När hon bad om att få ha teckenspråkstolk från Sverige i Kina sade högskolan nej. Det skulle bli för dyrt. Skolan påpekar att bara fem av hennes klasskamrater åker till Shanghai och att man likaväl kan ta mastersexamen på hemmaplan. Pia Johnsson-Sederholm ska ta det vidare som ett diskrimineringsfall.

Sedan får vi hoppas att hon orkar hela vägen till Kina.

TOMAS LAGERGREN

FUNKIS – Ett av nyorden 2015 i Språktidningen. "Funkis-" används i många sammansättningar, t.ex. "funkispolitik", men ordet förekommer också både som adjektiv och som substantiv om en person med funktionsnedsättning.

Sommarjobb i Leksand – Västerviks folkhögskola

söker teckenspråkslärare och barnledare till sommarens kurser v. 26, 30, 31 och 32

Skicka ansökan med CV till: info@vastanviksfhs.se före 15/3

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Västerviks
folkhögskola

Upplev TM-Touch iPad från Tmeeting

Inbyggd videosvarare.

Positioneringstjänst för akuta situationer.

Video, ljud och realtidstext.

Synanpassad med stöd för braille.

Kostnadsfri TM-Mobile licens till dig som är Tmeeting brukare

Om du bryr dig om hög bild/ljud kvalitet kommer du att älska TM-Touch

Våra produkter kan förskrivas som tekniskt hjälpmedel i hemmet eller till arbetsplatsen av landstinget eller arbetsförmedlingen/försäkringskassan. Vi har videokommunikationslösningar för iPad, Android och Windows. För mer information om alla våra produkter, besök vår hemsida eller Facebooksida.

Ge dig själv nya möjligheter!

Uppfyll drömmen på Västervik

**Gratis
prova-på kurs
vecka 11**

Utbildningar för döva/hörselskadade och personer med dövblindhet:

- Allmän kurs med möjlighet till högskolebehörighet
- Allmän kurs med hälsoprofil/friluftsliv
- Allmän kurs för personer med dövblindhet
- Assistentutbildning
- Internationellt volontärprogram
- Svenska för invandrare/Teckenspråk för invandrare, Sfi/Tfi i både Leksand och Stockholm. Skolan är godkänd av Skolinspektionen att utfärda betyg i Sfi.
- Teckenspråkslinje
- Korta kurser utifrån behov och önskemål
- Starta och driva eget

Utbildningar till hörande:

- Teckenspråkstolk- och dövblindtolkutbildning
- Teckenspråkslinje
- Korta kurser i teckenspråk

Uppdragsutbildningar/samverkanskurser:

- TUFF-teckenspråksutbildning för föräldrar till döva barn
- Mottagningsenhet för döva/hörselskadade asylsökande på uppdrag av Migrationsverket
- Korta kurser utifrån beställarens önskemål

**Teckenspråkig gemenskap,
varmt välkommen!**

Anmälan och information: www.vastanviksfhs.se

Kontakt tel: 0247-641 30, 03 • E-post: kurs@vastanviksfhs.se • Bildtel: vastanvik.pers@sip.omnitor.se

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

 Västerviks
folkhögskola